

PRAKSISOVERSIGT · STRAFFERETSPLEJE

Praksisoversigt over beskikkelse af forsvarer

Ret til forsvarerbistand, obligatorisk og fakultativ beskikkelse, forsvarerskift og tidsfrister

Version 2 · Opdateret 24. jun. 2026 · 17 afgørelser · 2009-2025

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Beskikkelse af forsvarer er en af straffeprocessens mest grundlæggende retssikkerhedsgarantier, forankret i retsplejelovens §§ 730-739 og EMRK art. 6, stk. 3, litra c. Reglerne sikrer, at sigtede i straffesager har adgang til effektiv forsvarerbistand – enten via frit valg af forsvarer (§ 730) eller via obligatorisk beskikkelse i de tilfælde, loven foreskriver (§ 731). Praksis viser en vedvarende spænding mellem det frie forsvarervalg og hensynet til hurtig sagsbehandling. Denne spænding blev markant skærpet ved 2018-reformen (lov nr. 714 af 8. juni 2018), der indførte stramme tidsfrister for forsvarerskift, og senest ved 2024-strafreformen (lov nr. 661 af 11. juni 2024), der udvidede de obligatoriske beskikkelsesgrunde.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Sigtede har som hovedregel ret til at vælge sin egen forsvarer, jf. retsplejelovens § 730, stk. 1, men retten er ikke absolut og kan tilsidesættes af saglige hensyn.
- 02** Forsvarerbeskikkelse er obligatorisk i en lang række sagstyper, herunder ved varetægtsfængsling, domsmandssager, nævningsager og sager om foranstaltninger efter straffelovens §§ 68-69, jf. retsplejelovens § 731.
- 03** Retten kan nægte at beskikke den ønskede forsvarer, hvis dennes medvirken vil medføre en væsentlig forsinkelse af sagen – med differentierede tidsgrænser på 6/4 uger (almindelige sager) og 3/2 uger (sager om personfarlig kriminalitet), jf. § 735, stk. 3.
- 04** Forsvarerskift efter sigtedes ønske kan kun ske, hvis sagen hverken forsinkes eller fordyres, når sigtede allerede har haft lejlighed til at ønske en bestemt forsvarer, jf. § 736, stk. 1, nr. 4.
- 05** Forsvarerhvervet er personligt – den beskikkede forsvarer skal som hovedregel møde personligt, og substitution ved hovedforhandling kun undtagelsesvist tillades, jf. Højesterets kendelse i AM2023.11.21H.
- 06** En medsigtet advokat kan afvises som valgt forsvarer, selv om § 734, stk. 2, formelt kun gælder beskikkede forsvarere – afvisningen sker via de grundlæggende retsplejemæssige hensyn i § 730, sammenholdt med § 126 om god advokatskik.

- 07** Fakultativ forsvarerbeskikkelse efter § 732 kan ske allerede under efterforskningen, når sagens beskaffenhed gør det ønskeligt, herunder ved alvorlig personfarlig kriminalitet hvor sigtede er eftersøgt.
- 08** Beskikkelse af yderligere forsvarer efter § 738, stk. 1, 2. pkt., kan ske i ekstraordinært komplekse sager, hvor princippet om 'equality of arms' efter EMRK art. 6 taler herfor.
- 09** Kæreadgang over beskikkelsesnægtelse og tilbagekaldelse sker til Den Særlige Klageret inden 1 uge, jf. retsplejelovens § 737, stk. 1.
- 10** EU-direktiv 2013/48/EU om ret til advokatbistand kræver, at mistænkte har ret til adgang til advokat fra det tidligste stadium af strafforfølgningen, herunder inden politiafhøring.
- 11** Obligatorisk forsvarerbeskikkelse efter § 731 er ikke i strid med EMRK art. 6, stk. 3, litra c, selv om tiltalte ønsker at føre sagen som selvmøder.
- 12** Anklagemyndigheden har en selvstændig initiativpligt til at protestere mod beskikkelse eller anmode om afbeskikkelse, når dette vil forsinke sagen, jf. Rigsadvokatmeddelelsen om forsvarerbeskikkelse.

§ 1 Lovgrundlag og reformhistorik – retsplejelovens §§ 730-739

Reglerne om forsvarerbeskikkelse i straffesager er samlet i retsplejelovens kapitel 66 (§§ 730-740).

Grundstrukturen hviler på tre søjler:

- **Det frie forsvarervalg (§ 730, stk. 1):** Sigtede er berettiget til at vælge en forsvarer til at bistå sig.
- **Obligatorisk beskikkelse (§ 731):** I en lang række sagstyper *skal* retten beskikke en offentlig forsvarer.
- **Fakultativ beskikkelse (§ 732):** I øvrige tilfælde *kan* retten beskikke forsvarer, når sagens beskaffenhed, sigtedes person eller omstændighederne i øvrigt gør det ønskeligt.

Reglerne har gennemgået flere væsentlige reformer:

- **1978-grundreformen** indførte den moderne struktur med § 730, stk. 3, der giver retten mulighed for ved kendelse at afvise en valgt forsvarer.
- **Lov nr. 493 af 17. juni 2008** (begrænsning af langvarige sigtelser) præciserede daværende § 733, stk. 2, om nægtelse af beskikkelse ved forsinkelse.
- **Lov nr. 714 af 8. juni 2018** var den gennemgribende reform, der indskrænkede sigtedes muligheder for at ønske en bestemt forsvarer og indførte differentierede tidsfrister for forsvarerskift.
- **Lov nr. 2601 af 28. december 2021** erstattede begrebet "VVV-sager" (vold, voldtægt, våben) med "personfarlig kriminalitet" som prioriteringskategori.
- **Lov nr. 661 af 11. juni 2024** (strafreformen) udvidede de obligatoriske beskikkelsesgrunde i § 731 og skærpede reglerne om kæreadgang.

Forarbejderne til 2018-reformen (L 204 af 21. marts 2018) er den centrale kilde til lovgivers hensigt bag de gældende tidsfrister og formulerer det overordnede formål klart:

Formålet med lovforslaget er at nedbringe sagsbehandlingstiden i straffesager. [...] Det foreslås at indskrænke sigtedes muligheder for at ønske en bestemt advokat som forsvarer, sådan at hensynet til sagsbehandlingstiden tillægges betydeligt større vægt end i dag.

Retsstillingen er konsolideret i lovbekendtgørelse nr. 1160 af 15. november 2025. Der er ingen vedtagne men endnu ikke konsoliderede ændringer til §§ 730-731.

Den administrative ramme fastlægges i [Rigsadvokatmeddelelsen om forsvarerbeskikkelse – nægtelse og afbeskikkelse](#), der indeholder detaljerede retningslinjer for anklagemyndighedens håndtering af forsvarerbeskikkelse, herunder konkrete tidsgrænser og initiativpligt.

LOV

[Retsplejeloven § 730](#)[Retsplejeloven § 731](#)[Retsplejeloven § 732](#)

§ 2 Det frie forsvarervalg og dets begrænsninger

Det frie forsvarervalg i [retsplejelovens § 730, stk. 1](#) er et grundlæggende retsplejemæssigt princip, der sikrer sigtedes ret til at vælge den forsvarer, der skal bistå vedkommende. Princippet er også forankret i [EMRK art. 6, stk. 3, litra c](#), der garanterer enhver anklaget ret til forsvar med bistand af en forsvarer efter eget valg.

Som [Rigsadvokatmeddelelsen om forsvarerbeskikkelse](#) præciserer, er det frie forsvarervalg dog undergivet visse begrænsninger:

- **Inhabilitet og udelukkelse:** [§ 730, stk. 4](#) udelukker personer, der er indkaldt som vidner eller skønsmænd, eller hvis medvirken ville gøre dommeren inhabil. [§ 734](#) udelukker bl.a. forurettede og dennes nærstående, politiembedsmænd og dommere.
- **Afvisning ved forsinkelse:** [§ 730, stk. 3](#) giver retten mulighed for ved kendelse at afvise en valgt forsvarer, hvis betingelserne i [§ 735, stk. 3](#) for at nægte beskikkelse foreligger.
- **God advokatskik:** Forsvarervalget må ses i sammenhæng med [§ 126](#) om god advokatskik og Advokatrådets vejledende advokatetiske regler.

I [SS-2154/2024-OLR](#) afviste Østre Landsret, at en advokat, der selv var medsigtet for medvirken til den samme handling som klienten, kunne fungere som valgt forsvarer. Landsretten lagde vægt på Højesterets principielle udtalelse i [U.2015.2025H](#) om, at § 730 ikke blot varetager sigtedes interesse, men også grundlæggende retsplejemæssige hensyn til et troværdigt og effektivt forsvar:

Landsretten finder, at det ikke kan tillades, at Advokat 1 virker som valgt forsvarer i sagen, idet dette ikke vil være foreneligt med ovennævnte grundlæggende retsplejemæssige hensyn set i sammenhæng med retsplejelovens § 126 og Advokatrådets vejledende advokatetiske regler.

Afgørelsen illustrerer, at forsvarerafvisning kan ske med hjemmel i de uskrevne retsplejemæssige grundprincipper i § 730, selv om de specifikke inhabilitetsregler i § 734, stk. 2, formelt kun retter sig mod beskikkede forsvarere.

LOV

[Retsplejeloven § 126](#)[Retsplejeloven § 730, stk. 1, 3, 4](#)[Retsplejeloven § 734](#)

PRAKSIS

Landsretten · Østre Landsret stadfæster afvisning af medsigtet advokat som valgt forsvarer i sag om utilbørlig behandling af religiøse skrifter

06.09.2024

§ 3 Obligatorisk forsvarerbeskikkelse – retsplejelovens § 731

Retsplejelovens § 731, stk. 1 opregner de tilfælde, hvor forsvarerbeskikkelse er obligatorisk. Bestemmelsen har 11 litraer (a-k), der tilsammen sikrer forsvarerbistand i alle sager af en vis alvor eller processuel kompleksitet:

- **Litra a:** Fremstilling med henblik på opretholdelse af anholdelse eller [varetægtsfængsling](#).
- **Litra b:** Domsforhandling for nævninger.
- **Litra c:** Domsforhandling for domsmænd.
- **Litra d:** Ankesager, kæremål om varetægtsfængsling mv.
- **Litra e:** Sager med højere straf end bøde (på begæring).
- **Litra f** (ny, indsat ved [lov nr. 661 af 11. juni 2024](#)): Sager om foranstaltninger efter [straffelovens §§ 68-69](#).
- **Litra g-k:** Videoafhøringer, fristforlængelser, tilhold mv.

Forarbejderne til 2024-reformen fremhæver, at tilføjelsen af litra f om foranstaltninger efter §§ 68-69 sikrer, at psykisk afvigende kriminelle altid har forsvarerbistand, uanset om sagen behandles som domsmandssag.

I [Sag 175/2009](#) fastslog Højesteret, at de obligatoriske beskikkelsesregler i § 731 **ikke** finder analog anvendelse på erstatningssager efter retsplejelovens kapitel 93 a, selv om disse behandles i strafferetsplejens former. Den erstatningssøgende har ret til at føre sagen som selvmøder.

Omvendt fastslog Østre Landsret i [SS-1305/2011-OLR](#), at § 731 er forenelig med EMRK art. 6, stk. 3, litra c, og at en tiltalt ikke har krav på at afvise den beskikkede forsvarer og møde som selvmøder i en straffesag, hvor beskikkelse er obligatorisk:

Landsretten kan tiltræde, at bestemmelsen i retsplejelovens § 731, stk. 1, litra d, ikke er i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6, stk. 3, litra c.

Som [Rigsadvokatmeddelelsen om grundlovsforhør og varetægtsfængsling](#) fremhæver, er forsvarerbeskikkelse ved grundlovsforhør obligatorisk, uanset om sigtede er til stede eller ej. Har flere sigtede modstridende interesser, skal de have hver sin forsvarer, jf. § 734, stk. 2, og Højesterets praksis i bl.a. [U.2011.2267H](#) og [U.2014.905H](#).

LOV	Retsplejeloven § 731, stk. 1	Retsplejeloven § 734, stk. 2	
PRAKSIS	Højesteret · Højesterets afgørelse om obligatorisk advokatbeskikkelse i erstatningssager efter straffeproses		24.11.2009
	Landsretten · Østre Landsret stadfæster afslag på selvmøde i straffesag		03.05.2011

§ 4 Fakultativ forsvarerbeskikkelse under efterforskningen – § 732

Retsplejelovens § 732, stk. 1 giver retten mulighed for at beskikke en offentlig forsvarer, "når retten efter sagens beskaffenhed, sigtedes person eller omstændighederne i øvrigt anser det for ønskeligt". Bestemmelsen kan anvendes både før og efter tiltalerejsning.

Praksis viser, at § 732 navnlig anvendes i to situationer:

1. Tidlig beskikkelse i alvorlige sager under efterforskning

I [AM2025.09.15H](#) fastslog Højesteret, at en eftersøgt person, der var mistænkt for drabsforsøg, havde ret til forsvarerbeskikkelse allerede under efterforskningen. Byretten og Østre Landsret havde afslået beskikkelse – landsretten med den begrundelse, at sigtelsens karakter alene ikke i sig selv berettigede til tidlig beskikkelse. Højesteret lagde vægt på en samlet vurdering:

- Sigtelsen omfattede meget alvorlig personfarlig kriminalitet.
- Politiet havde aktivt og gentagne gange forsøgt at anholde den mistænkte.
- En tidlig beskikkelse ville fremme efterforskningen, idet forsvareren kunne motivere klienten til at melde sig selv.

Afgørelsen er principiel, idet den fastslår, at § 732 kan udløse beskikkelse selv inden formel sigtelse, når sagens objektive omstændigheder viser, at beskikkelse er "ønskelig" i lovens forstand.

2. Psykisk afvigende sigtede

[Rigsadvokatmeddelelsen om psykisk afvigende kriminelle](#) understreger, at mentale afvigelser hos sigtede kan begrunde forsvarerbeskikkelse efter § 732, selv om den ikke er obligatorisk efter § 731. Politiet har en initiativpligt til at fremsætte begæring herom, særligt forud for afhøringer, medmindre der er tale om mindre betydningsfulde lovovertrædelser med et sikkert bevisgrundlag.

3. Beskikkelse af yderligere forsvarer

I [SS-33/2025-HJR](#) tillod Højesteret beskikkelse af en yderligere forsvarer i en sag om bedrageri med udbytteskat for 9,5 mia. kr. Landsretten havde afslået anmodningen, men Højesteret lagde vægt på sagens ekstraordinære omfang (ca. 235.000 siders ekstrakt, 30+ retsdage) og princippet om "equality of arms" efter EMRK art. 6, idet anklagemyndigheden mødte med flere anklagere. Afgørelsen bekræfter, at [§ 738, stk. 1, 2. pkt.](#) om yderligere forsvarer kan finde anvendelse i ekstraordinært komplekse sager.

LOV	Retsplejeloven § 732, stk. 1	Retsplejeloven § 738, stk. 1	
PRAKSIS	Højesteret · Højesteret tillader beskikkelse af yderligere forsvarer i kompleks sag om bedrageri med udbytteskat for 9,5 mia. kr.		07.10.2025
	Højesteret · Højesteret fastslog ret til tidlig forsvarerbeskikkelse i sag om drabsforsøg		15.09.2025
	Højesteret · Højesteret: Ret til forsvarerbeskikkelse under efterforskning i sag om drabsforsøg		15.09.2025

§ 5 Forsvarerskift, ombeskikkelse og 2018-reformens tidsfrister

2018-reformen ([lov nr. 714 af 8. juni 2018](#)) indførte et detaljeret system af tidsfrister, der begrænser sigtedes mulighed for at insistere på en bestemt forsvarer, når dette vil forsinke sagen. Systemet er nu kodificeret i [§ 735, stk. 3](#) og [§ 736, stk. 1](#).

Tidsgrænser for nybeskikkelse (§ 735, stk. 3, nr. 2):

Sagstype	Retten har foreslået tidspunkter	Forsvarer kan møde på et tidligere tidspunkt
Sager om personfarlig kriminalitet	2 uger	3 uger
Almindelige sager	4 uger	6 uger

Forarbejderne til 2018-reformen formulerer grundprincippet:

Fremover bør der ved beskikkelse af forsvarer i tilknytning til, at tidspunktet for hovedforhandlingen skal fastsættes, som udgangspunkt ikke beskikkes en forsvarer, hvis medvirken forventes at forlænge sagsbehandlingstiden med mere end 6 uger i sammenligning med, at der beskikkes en anden forsvarer.

Ombeskikkelse mod sigtedes ønske (§ 736, stk. 1, nr. 2):

Ved ombeskikkelse foretages en samlet vurdering, hvori bl.a. indgår den bestående klientrelation, tidsgevinsten, hensynet til medsigtede og sagens karakter. Forarbejderne angiver som vejledende:

Hvis sagsbehandlingstiden fra berammelsestidspunktet til hovedforhandlingens afslutning kan forventes forkortet fra eksempelvis 3 måneder til 1 måned, er der tale om en så væsentlig tidsgevinst både absolut og relativt, at beskikkelse af ny forsvarer bør ske alene af den grund.

Forsvarerskift efter sigtedes eget ønske (§ 736, stk. 1, nr. 3-4):

Når sigtede allerede har haft lejlighed til at ønske en bestemt forsvarer (typisk inden for en frist på 5 hverdage, jf. § 735, stk. 2), kan forsvarerskift herefter kun ske, hvis:

1. Sagen **hverken forsinkes** herved, og
2. Den nye forsvarer accepterer at overtage hvervet **uden vederlag for merarbejde** som følge af skiftet.

I praksis betyder dette, at forsvarerskift på sigtedes initiativ efter den indledende beskikkelsesfase reelt er umuligt, medmindre den nye forsvarer kan møde på allerede fastsatte retsdage.

I [K-043-19](#) stadfæstede Den Særlige Klageret tilbagekaldelsen af en forsvarerbeskikkelse i en VVV-sag med varetægtsfængslede. Forsvareren var beskikket for to tiltalte, og kombinationen af hans mødetidspunkter medførte en væsentlig forsinkelse. Kageretten lagde særligt vægt på hensynet til de varetægtsfængslede medsigtede.

Tilsvarende stadfæstede Den Særlige Klageret i [K-130-18](#) en tilbagekaldelse, hvor forsvarerens manglende tilgængelighed foranledigede en væsentlig forsinkelse af sagens behandling.

LOV	Retsplejeloven § 735, stk. 2, 3	Retsplejeloven § 736, stk. 1	
PRAKSIS	Den Særlige Klageret · Stadfæstelse af tilbagekaldelse af forsvarerbeskikkelse grundet væsentlig sagsforsinkelse i vold- og banderelateret straffesag		22.03.2019
	Den Særlige Klageret · Stadfæstelse af tilbagekaldelse af forsvarerbeskikkelse grundet væsentlig forsinkelse (10 uger)		17.12.2018

§ 6 Forsvarerens personlige hverv og mødepligt

Beskikkelse som forsvarer udgør et personligt hverv. Den beskikkede forsvarer har pligt til personligt at varetage forsvaret og møde i de retsmøder, der angår klienten. Princippet er fastslået i Højesterets praksis og har vidtrækkende konsekvenser for beramning af straffesager.

I [AM2023.11.21H](#) afviste Højesteret (4-1), at en beskikket forsvarer kunne lade en kontorkollega møde som substitut under samtlige 10 retsdage af en hovedforhandling mod medtiltalte, selv om forsvareren alene skulle deltage som partsrepræsentant efter [§ 748, stk. 2](#). Flertallet udtalte:

Derimod bør det kun helt undtagelsesvist tillades, at en anden advokat møder for den beskikkede forsvarer til hovedforhandlingen i klientens sag. Det kan f.eks. komme på tale at give tilladelse til, at en anden advokat møder, når anmodningen om tilladelse angår enkelte retsdage i en længerevarende hovedforhandling, og hvor tilrettelæggelsen af hovedforhandlingen gør det forsvarligt, at den beskikkede forsvarer ikke møder personligt.

Dissensen pegede på, at opgaven som partsrepræsentant er af begrænset karakter, og at tilladelse ville fremme en smidig afvikling af store sagskomplekser.

Den personlige mødepligt har også konsekvenser i ankesager. Som [Rigsadvokatmeddelelsen om forsvarerbeskikkelse](#) fremhæver, forpligter en forsvarer sig ved at påtage sig hvervet til også at modtage beskikkelse og give møde i en eventuel ankesag, forudsat at den pågældende er mødeberettiget i ankeinstansen.

LOV

[Retsplejeloven § 748, stk. 2](#)

PRAKSIS

Højesteret · Højesterets kendelse om personlig mødepligt for beskikket forsvarer ved medsigtedes hovedforhandling 21.11.2023

Højesteret · Højesterets stadfæstelse af afslag på forsvarers anmodning om at lade en kollega møde som partsrepræsentant 21.11.2023

§ 7 Salær, kæreangang og Den Særlige Klagerets rolle

Salæret til beskikkede forsvarere fastsættes af retten efter de gældende vejledende salærtakster. Kæreangang over salærafgørelser er begrænset af [retsplejelovens § 968, stk. 4](#) (tidligere § 389 a), der opstiller en beløbsgrænse for kære.

I [AM2025.05.09H](#) og [SS-81/2024-HJR](#) tog Højesteret stilling til kæreangangen for forsvarersalær, herunder acontoverdrag. Praksis viser, at kærebegrænsningerne fortolkes strengt, og at salærkære kun tillades, når beløbet overstiger den lovbestemte grænse.

Kæreangang over beskikkelsesafgørelser

Afgørelser om afvisning af valgt forsvarer (§ 730, stk. 3), nægtelse af beskikkelse (§ 735, stk. 3) og tilbagekaldelse af beskikkelse (§ 736, stk. 1, nr. 2) kan indbringes for Den Særlige Klageret inden 1 uge, jf. [§ 737, stk. 1](#).

Ved [lov nr. 661 af 11. juni 2024](#) blev kæreangangen udvidet, således at også afgørelser om at nægte at beskikke en ny forsvarer efter § 736, stk. 1, nr. 3 eller 4, nu kan påkæres til Den Særlige Klageret. Som [Rigsadvokatmeddelelsen](#) formulerer det:

Også afgørelser fra by- og landsret om at nægte at beskikke en ny forsvarer i medfør af retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 3 eller 4, kan – efter vedtagelsen af lov nr. 661 af 11. juni 2024 – påkæres til Den Særlige Klageret inden en uge efter, at afgørelsen er meddelt.

Den Særlige Klageret fungerer dermed som specialinstans for alle spørgsmål om forsvarerbeskikkelse, forsvarernægtelse og -tilbagekaldelse. Rettens afgørelser er endelige.

LOV

[Retsplejeloven § 737, stk. 1](#)
[Retsplejeloven § 968, stk. 4](#)

PRAKSIS

Højesteret · Kære af afslag på acontosalær: Højesteret fastslår fri kæreangang, når salær ikke er fastsat til et specifikt beløb under beløbsgrænsen 09.05.2025

Højesteret · Kære af afslag på acontosalær til beskikket forsvarer 09.05.2025

§ 8 Beskikkelse og udeblivelsesdomme

Forholdet mellem forsvarerbeskikkelse og udeblivelsesdomme rejser særlige spørgsmål, da tiltaltes fravær kan betyde, at forsvarerens rolle bliver afgørende for retssikkerhedsgarantierne.

I [SS-36/2014-HJR](#) tog Højesteret stilling til, hvornår en sag kan fremmes til udeblivelsesdom. Afgørelsen berører forsvarerbeskikkelsens rolle, idet obligatorisk forsvarerbeskikkelse efter § 731 er en forudsætning for, at visse sager kan fremmes uden tiltaltes tilstedeværelse.

Som [Rigsadvokatmeddelelsen om udeblivelsesdomme](#) præciserer, gælder følgende grundprincipper:

- I sager med domsmænd er forsvarerbeskikkelse obligatorisk, og sagen kan fremmes uden tiltaltes tilstedeværelse, forudsat forsvareren er mødt.
- I sager uden domsmænd med påstand om fængselsstraf kan sagen fremmes uden forsvarer i visse tilfælde, jf. [§ 855, stk. 3](#).
- Højesteret fastslog i [U.2014.3679H](#), at en straffesag om spirituskørsel med påstand om bødestraf og betinget førerrettsfrakendelse kunne fremmes uden obligatorisk forsvarerbeskikkelse.

2018-reformen indførte desuden en bestemmelse om, at sigtede skal erstatte det offentlige de nødvendige udgifter til et retsmøde, hvis sigtede udebliver trods lovlig indkaldelse og uden lovligt forfald, herunder vederlag til den beskikkede forsvarer for det udsatte retsmøde.

LOV	Retsplejeloven § 731, stk. 1	Retsplejeloven § 855, stk. 3	
PRAKSIS	Højesteret · Højesterets kendelse om obligatorisk forsvarerbeskikkelse ved udeblivelsesdomme i færdselsstraffesager uden fængselspåstand		22.09.2014
	Landsretten · Fremme af færdselsstraffesag i tiltaltes fravær ved vidneafhøring uden forsvarerbeskikkelse		15.02.2019

§ 9 EMRK art. 6, stk. 3, litra c og EU-direktiv 2013/48/EU

De danske regler om forsvarerbeskikkelse skal ses i lyset af de internationale menneskerettighedsgarantier, navnlig EMRK art. 6, stk. 3, litra c, der garanterer enhver anklaget:

ret til at forsvare sig personligt eller med bistand af en forsvarer efter eget valg og, hvis han ikke har tilstrækkelige midler til at betale for bistand af en forsvarer, at modtage den uden betaling, når dette kræves i retfærdighedens interesse.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har i sin praksis – navnlig i *Salduz mod Tyrkiet* (2008), *Ibrahim m.fl. mod Storbritannien* (2016) og *Beuze mod Belgien* (2018) – fastslået, at retten til advokatbistand aktiveres allerede fra det tidligste stadium af strafforfølgningen, herunder ved den første politiafhøring. Begrænsninger i adgangen til forsvarer kræver tungtvejende grunde og skal modsvares af tilstrækkelige kompenserende garantier.

[EU-direktiv 2013/48/EU](#) om ret til adgang til advokatbistand i straffesager konkretiserer disse krav på EU-niveau. Direktivets artikel 3 sikrer bl.a.:

- Ret til at mødes i enrum med advokaten, herunder forud for politiafhøring.
- Ret til advokatens tilstedeværelse og effektive deltagelse under afhøring.
- Ret til advokatens deltagelse ved konfrontationsparader, konfrontationer og rekonstruktioner.

Direktivet understreger, at kommunikationen mellem forsvarer og sigtet skal være fortrolig og uden undtagelser. De danske regler om brevkontrol og besøgskontrol efter [retsplejelovens §§ 771-772](#) skal derfor udøves inden for direktivets rammer.

Som [Rigsadvokatmeddelelsen om forsvarerbeskikkelse](#) sammenfatter:

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har fastslået, at retten til at forsvare sig ved en forsvarer af eget valg ikke er en absolut rettighed. De nationale myndigheder skal tage hensyn til den sigtedes ønske om en bestemt forsvarer, men kan tilsidesætte disse ønsker, hvis der foreligger relevante og tilstrækkelige grunde til at fastslå, at dette er nødvendigt af hensyn til en forsvarlig retspleje.

Det er denne afvejning – mellem sigtedes forsvarervalg og de overordnede retsplejemæssige hensyn – der danner grundlaget for de danske tidsfrister og beskikkelsesnægtelsesregler. Se desuden praksisoversigten om [EMRK art. 6 og retfærdig rettergang](#).

LOV

Retsplejeloven § 771

Retsplejeloven § 772

PRAKSIS Landsretten · Østre Landsret stadfæster afslag på selvmøde i straffesag

03.05.2011

§ 10 Anklagemyndighedens initiativpligt og den praktiske proces

Anklagemyndigheden har en selvstændig rolle i forsvarerbeskikkelsesprocessen. Det er som udgangspunkt rettens opgave af egen drift at påse, at hovedforhandlingen fremmes på behørig vis, jf. [retsplejelovens § 843 a](#). Men [Rigsadvokatmeddelelsen om forsvarerbeskikkelse](#) pålægger anklagemyndigheden en konkret initiativpligt:

Anklagemyndigheden bør dog også have opmærksomhed på, om der i konkrete straffesager er anledning til at protestere mod beskikkelse af en bestemt forsvarer, fordi det vil medføre en forsinkelse af sagen, eller til at anmode om tilbagekaldelse af en beskikkelse for at afkorte sagsbehandlingstiden.

Vejledningspligt over for sigtede

Politiet har en vejledningspligt over for sigtede om adgangen til forsvarerbeskikkelse. [Retsplejelovens § 732, stk. 2](#) bestemmer, at politiet skal vejlede sigtede om adgangen til at begære en forsvarer beskikket. De nærmere regler herom fremgår af bekendtgørelse nr. 467 af 26. september 1978 om vejledning af sigtede om adgangen til at begære forsvarer beskikket.

Den praktiske beskikkelsesproces

Beskikkelsesprocessen forløber typisk i følgende trin:

1. Sigtede orienteres om sin ret til at vælge forsvarer (vejledningspligt).
2. Retten giver sigtede lejlighed til at angive ønsket forsvarer – typisk med en frist på 5 hverdage, jf. [§ 735, stk. 2](#).
3. Den ønskede forsvarer oplyser retten om ledige mødetidspunkter.

4. Retten vurderer, om beskikkelsen vil medføre en forsinkelse, der overskrider de lovbestemte tidsgrænser.
5. Kan den ønskede forsvarer ikke møde inden for fristerne, beskikkes en beneficeret forsvarer fra rettens turnusliste, jf. § 733.

Hvis sigtede har forholdt sig passivt trods oplysning om muligheden for at ønske en bestemt forsvarer, kan en senere anmodning om forsvarerskift kun imødekommes, hvis sagen hverken forsinkes eller fordyres – uanset årsagen til passiviteten.

LOV

Retsplejeloven § 732, stk. 2

Retsplejeloven § 733

Retsplejeloven § 735, stk. 2

Retsplejeloven § 843a

§ 11 Sammenfatning og centrale linjer i praksis

Praksis om beskikkelse af forsvarer i straffesager tegner et billede af et retssystem, der balancerer mellem to grundlæggende hensyn: sigtedes ret til effektiv forsvarerbistand og samfundets interesse i en hurtig og effektiv strafforfølgning.

De centrale linjer er:

- Det frie forsvarervalg er en grundlæggende rettighed, men det er ikke absolut. Retten kan tilsidesætte ønsket, når forsinkelsen overstiger de lovbestemte tidsfrister, eller når inhabilitets- eller advokatetiske hensyn gør sig gældende.
- De differentierede tidsfrister fra 2018-reformen (2-6 uger afhængigt af sagstype og situation) har markant indskrænket råderummet for forsvarerskift og er nu det centrale styringsredskab for rettens afvejning.
- Obligatorisk forsvarerbeskikkelse sikrer retssikkerhed i de mest alvorlige og processuelle komplekse sager – og listen er udvidet ved 2024-reformen.
- Fakultativ beskikkelse efter § 732 giver fleksibilitet i atypiske situationer, herunder tidlig beskikkelse under efterforskning ved alvorlig kriminalitet og beskikkelse af yderligere forsvarer i ekstraordinært komplekse sager.
- Forsvarerhvervet er personligt, og substitution ved hovedforhandling tillades kun helt undtagelsesvist.
- Den Særlige Klageret fungerer som specialinstans for forsvarerbeskikkelsesspørgsmål med en stram kærefrist på 1 uge.
- EMRK art. 6, stk. 3, litra c, og EU-direktiv 2013/48/EU sætter den ydre ramme for de nationale regler og sikrer adgang til forsvarer fra det tidligste stadium af strafforfølgningen.

Samlet set afspejler den gældende retsstilling en bevidst lovgivningsmæssig prioritering af sagsbehandlingstiden, hvor 2018-reformen markerer et paradigmeskift fra en næsten ubegrænset sigtede-autonomi til et system med differentierede tidsgrænser og begrænsninger. For en oversigt over beslægtede emner, se praksisoversigterne om [varetægtsfængsling](#), [kæreadgang](#) og [EMRK art. 6 og retfærdig rettergang](#).

LOV

Retsplejeloven § 730, stk. 1

Retsplejeloven § 735, stk. 3

Retsplejeloven § 737, stk. 1

REFERENCE Lovgrundlag

6 paragraffer

Retsplejeloven § 730	stk. 1	Retsplejeloven § 731	stk. 1
Retsplejeloven § 732	stk. 1	Retsplejeloven § 735	stk. 3
Retsplejeloven § 736	stk. 1	Retsplejeloven § 737	stk. 1

MATERIALE Citerede afgørelser

16 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

9

07.10.2025	Højesteret tillader beskikkelse af yderligere forsvarer i kompleks sag om bedrageri med udbytteskat for 9,5 mia. kr.	10126-11881
15.09.2025	Højesteret fastslog ret til tidlig forsvarerbeskikkelse i sag om drabsforsøg	10089-11825
15.09.2025	Højesteret: Ret til forsvarerbeskikkelse under efterforskning i sag om drabsforsøg	AM2025.09.15H
09.05.2025	Kære af afslag på acontosalær til beskikket forsvarer	9576-11160
09.05.2025	Kære af afslag på acontosalær: Højesteret fastslår fri kære adgang, når salær ikke er fastsat til et specifikt beløb under beløbsgrænsen	AM2025.05.09H
21.11.2023	Højesterets stadfæstelse af afslag på forsvarers anmodning om at lade en kollega møde som partsrepræsentant	4355-5229
21.11.2023	Højesterets kendelse om personlig mødepligt for beskikket forsvarer ved medsigtedes hovedforhandling	AM2023.11.21H
22.09.2014	Højesterets kendelse om obligatorisk forsvarerbeskikkelse ved udeblivelsesdomme i færdselsstraffesager uden fængselspåstand	Sag 36/2014
24.11.2009	Højesterets afgørelse om obligatorisk advokatbeskikkelse i erstatningssager efter straffeprocessen	Sag 175/2009

LANDSRET TEN · ANKEINSTANS

4

29.01.2025	Landsretten stadfæster afslag på beskikkelse af forsvarer for en eftersøgt, men endnu ikke formelt sigtet, person	10066-11792
06.09.2024	Østre Landsret stadfæster afvisning af medsigtet advokat som valgt forsvarer i sag om utilbørlig behandling af religiøse skrifter	6158-7380
15.02.2019	Fremme af færdselsstraffesag i tiltaltes fravær ved vidneafhøring uden forsvarerbeskikkelse	7. afd. nr. S-198-19
03.05.2011	Østre Landsret stadfæster afslag på selvmøde i straffesag	2568-3061

DEN SÆRLIGE KLAGERET · NÆVN / KLAGEINSTANS

2

22.03.2019	Stadfæstelse af tilbagekaldelse af forsvarerbeskikkelse grundet væsentlig sagsforsinkelse i vold- og banderelateret straffesag	K-043-19
------------	--	----------

17.12.2018	Stadfæstelse af tilbagekaldelse af forsvarerbeskikkelse grundet væsentlig forsinkelse (10 uger)	K-130-18
------------	---	----------

PARKERINGSKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS

1

17.05.2021	Annullering af kontrolafgift grundet modstridende oplysninger om p-skivens aflæsning	park-5229
------------	--	-----------
